

Dolenjske Novice.

Izhajajo 1. in 15. vsacega meseca. Cena jim je za celo l gld., za pol leta 50 kr. — Naročnino sprejema J. Krajec v Novem mestu, dopise pa uredništvo.

Kdor želi kako oznanilo v „Dolenjske Novice“ natisniti dati, plača za dvostopno petit-vrsto 8 kr. za enkrat, dvakrat 12 kr., trikrat 15 kr.

Gospodarske stvari.

Nekoliko o letošnji trgatvi.

(Dalje in konec.)

V zadnjem listu končali smo ta članek s tem, da smo odsvetovali, lansko vino t. j. vino leta 1896, z letošnjim pomešati. Odsvetujemo pa to iz teh razlogov: Lansko vino bilo je in je, kar se ga po Dolenjskem še nahaja, sploh kaj nizke dobrote. Alkohola, moči ima premalo, kisline pa preveč. Vrhu tega tudi zaradi velike obilice gnjilega grozdja, katerega smo lani imeli, ni nič kaj stanovitno. Čistiti se noče nič kaj rado, barvo spreminja, zgostuje se. Priprosti kmet pravi: „obštantek ni!“ Letos pričakovati nam je, ako se vreme ne pokvari, t. j. ako nam vsled preobilega dežja letos grozdje gojilo ne bode, prav dobre kapljice, s kakoršno se bomo ponašali.

Izvrstno kapljico s slabim lanskim pridelkom mešati pa gotovo ne kaže, ker s tem se le letošnji izborni pridelek pokazi, ne pa slabi lanski zboljša.

PODLISTEK.

Grob na morju.

Na parniku S . . . , na katerem sem v Ameriko potoval, vlekla je neka že precej priletna gospa v žalostni obleki, našo pazljivost nase. Ne samo njena črna obleka, temveč tudi od bolečine razjedeni obraz, bojazljiva potrta oseba in mešani pogledi so kazali na njeno brezmejno bolečino.

Od ranega jutra do pozne noči sedela je ob krovu ter nepremakljivo gledala na morje, v neprecenjeno globočino, med tem ko so tihe solze močile njeni blede lici.

„Kdo je ona gospa tam-le?“ vprašam neki dan pri obedu parnikovega poveljnika, in cela družba je radovedno pričakovala odgovora.

„Nesrečnica je“, odgovori kratko. „Da nesrečnica“. . . . Tri leta je sedaj, odkar na ta način potuje z mehoj. Iz Kadisa v Novi Jork in iz Novega Yorka v Kadis, ter zopet nazaj. Vedno sedi tako kod sedaj na krovu ter nepremakljivo

Tako postopanje niti pošteno ni, kajti komur je lanskega vina ostalo, ostalo mu je ravno vsled tega, ker ga zaradi njegovih nepovoljnih lastnosti prodati ni mogel. Lansko vino ostane naj toraj samo zase za domačo uporabo, letošnje pa zopet samo zase. Bati, opravičeno bati se je, da si bode marsikdo z mešanjem obeh pridelkov, s tako imenovanim „cepljenjem“ ali „špižanjem“ sam sebi škodoval, škodoval pa tudi tistim, kateri tega ne store. Kakor hitro se bode po Dolenjskem glas raznesel, da je ta ali oni vinski kupec tu ali tam na cepljeno, na špižano vino naletel, gotovo bode koj oškodvana vinska kupčija.

5. Razun cepljenja ali špižanja mogoče je s slabim pridelkom še nekaj ukreniti: Zlije se ga lahko na letošnje prav dobre, še ne popolnoma pokipele in ne popolnoma otisnjene še gorke tropine. To stori se tako-le: Grozdje se zmasti, ter mošt s tropinami vred, ko v kipelni kadi tako zvani klobuk naredé, 48—60 ur kipeti pusti. Ure kipenja računi se torej šele od nastanja klobuka naprej. Po 48—60urnem kipenji mošta na

gleda na morje, brez da bi s kom besedico spregovorila — še celo z duhovnikom ne — ter misli na svojega otroka in joče“.

„Na njenega otroka?“ vprašam začudjeno.

„Da, na njenega otroka, najlepše in ljubeznjivejše mlade gospe, katero je že kedaj videlo moje oko, kajti prežalostni dogodek, katerega pretresujoči nasledek imate pred seboj, se je godil na tem-le parniku“.

„Kako in kedaj?“ prosili so od vseh strani.

Poveljnik se nasloni v stolico, sprazne svoj kozarec ter pripoveduje dalje tako-le:

„Tri leta je že od tega. Bili smo na potu in Novega Jorka. Med popotniki bila je tudi lepa mlada dvojica, ki je bila na ženitvanjskem izletu v Evropo.

Vsi so bili nekako nevošljivi mlademu možu zavoljo njegove krasne žene, kateri se je videlo, da mu je iz srca vdana.

Neki večer — prišli smo ravno do mesta, kamor bomo, če bode do tam vse dobro šlo, v nekoliko urah dospeli — slišim naenkrat krik, pri-

tropinah, kar za bela vina čez in čez zado-
stuje, da zadobe ravno pravo barvo in
pravo trpkost, da niso toraj pretemne barve
in pretrdega okusa, loči se komaj nekoliko več
ko na pol dokipeli mošt od tropin. Mošt spravi
se v sod, tropine v stiskalnice, kjer se jih pa do
suhlega ne stisne, ampak še precej mokre pusti.
Prešenino doda se moštu v sod, katerega se pa
do vehe ne napolni, marveč nedostajati ga mora
do vehe še za dobro malo ped. V vehe zatakne
se pa stekleno kipelno vého, kakoršne steklarja
gg. Seidl in Perko v Novem mestu prodajata.
Nepopolnoma otisnjene tropine zmeče se nazaj v
kad, kjer se jih z lanskim vinom nalije, dobro
premeša ter potem tri do štiri dni pri miru pusti,
potem pa otisne. S takim postopanjem ostal bode
letošnji pridelek „kakoršnega je Bog dal,“
lanski bode pa za domačo rabo kolikor toliko
zboljšan. Tako postopanje smatrati more vsak
za pošteno postopanje, in poštenega postopanja je
ravno treba, da se dobro ime (kredit) ne pokvari.
Dobro ime je lahko zgubiti, težko pa zopet pri-
dobiti.

+ 6. Dobro dolenjsko vino je, hvala Bogu, na
prav dobrem glasu. Da, še celo prav nizko
(cviček) proda se lahko dandanes po ceni, za
kakoršno nas Vipavci, Istrijani in drugi vinski
pridelovalci zavidajo. + Zato je pač odločno negospo-
darsko, ako se pri tolikem pomanjkanju denarja,
s kakoršnim se je kmetovalcu dandanes boriti,
drago vino doma za lastno pijačo, za posle in
delalce porablja. Umetno ponarejeno, tako zvano
petiotizovano vino, nadomesti lahko drago pristno
vino popolnoma, in s tem se ravno lahko dosti

hajajoč iz kajute mlade dvojice — srce trgajoče
divje vpitje. V tem trenutku se vrata kajute od-
prejo, in z malim zavitkom papirja ali pismom v
roki, prileti mlada gospa na krov, njen mož pa za njo.

„Marguerita!“ kliče jo proseč z obupnim
glasom. „Pusti me!“ In hitela je dalje ter se
trdno prijela za ladjini rob. „Marguerita!“ prosi
jo spet in hiti za njo.

„Pusti me, pusti me! ali si končam življenje!“
Brez da bi kaj hudega slutil, sledil jo je
dalje in dalje, in — v tem trenutku sliši se deset-
dvajsetkratni krik: in pred ko bi kedo na to misliti
mogel, jo nazaj držati, skočila je mlada gospa čez
ladjini rob ter zginila v valovih

„Na vso moč nazaj! Mornarji na vodo!“
donelo je povelje. Stroj se vstavi in v hipu je
bil čolnič spuščen. Tu . . . tu . . . tu se kaže iz
vode . . . videl sem njeni obraz, njene v smrtnem
strahu odprte oči. Ze je bil čolnič, v katerega
sem tudi jaz skočil, čisto blizo, kar se je potopila
. ni je bilo več!“

Poveljnik je umolknil.

denarja prihrani, to je, ne po grlu požene, ampak
za potrebnejše namene obrne. Kdor je toraj v
stanu, to storiti, napravi naj si za domačijo zadosti
ponarejenega petiotizovanega vina, pristni po-
šteni pridelek naj pa ves proda.

+ Nikar naj se pa nikdo ne loti, ponarejeno
vino prodajati, kajti to je v prvič strogo prepo-
vedano ter ojstro kaznjivo, in drugič bilo bi to
skrajno nepošteno ter v stanu, dobro ime (kredit)
našemu vinu popolnoma uničiti, tako, da niti naj-
poštenejšega blaga več prodati ne bi zamogli. +

V namen ohranjenja dobrega imena, dobrega
glasu našemu pristnemu vinu, je tudi odločna
dolžnost vsakega poštenega pridelovalca in tudi
nepidelovalca vina, da vsacega tacega pridelovalca
vina, o katerem mu je dobro znano, da ponarejeno
vino prodaja, brez prizanašanja ovadi, da ga zadene
zaslužena kazen. Torej dolenjski vinorejci! pošte-
nost, poštenost in še enkrat poštenost naj Vam
bode najtoplejše priporočena, da se sami sebe in
celo vinorodno Dolenjsko grdo ne oškodujete.

Ponarejeno petiotizovano vino za domačo upo-
rabo napravi se pa tako-le: Ko je mošt 48—60
ur na tropinah kipel, spravi se ga v sod, tropine
se otisne. Na otisnene tropine nalije se v kadi
toliko čiste vode, kolikor se je mošta odteklo ter
iz tropin otisnilo, na vsak hektoliter vode doda
se pa 12 kilogramov sladkorja, belega sladkorja,
kakoršnega se v štacunah prodaja.

Sladkor dodati se mora pa v že raztopljenem
stanu tropinam ter vodi. To stori se tako-le:
V kaki kadici se sladkor na kosce stolče; na
stolčeni sladkor zlije se pa do dva hektolitra vode,
tiste vode, katera je že za petiotizovanje odmenjena,

„In mož?“ vpraša eden.

„In vzrok?“ vpraša drugi.

„Mož?“ pravi poveljnik z grenkim smehljajem.

„Ko zopet pridemo iz čolna na krov, našli smo ga
klečečega, pozneje pa je šel v svojo kajuto in ni
se več med potjo prikazal. V Kadis-u je stopil
na suho, in k njegovi sreči ga nisem videl nikdar
več. „Kaj je vendar bil vzrok?“

„Oh ja, vzrok je bil sicer velik ali žalibog
dandanašnji nič kaj nenavadnega. Mlada gospa
je našla eno pismo, katero je malovrednež pri
sebi nosil, da je on v Ameriki neko žensko za-
pustil, ki je njegova prava zakonska žena.“

„Oh! — — Pa ta gospa v črni obleki?“

„Je, kot sem povedal, mati od ranjke. —
Ko sem jaz v Novi York dospel, prišla je na brod
v žalovalni obleki kot danes. Hotela je vse slišati
od mene: kje se je njena hči potopila, v kateri
kajuti je stanovala, s katerega mesta je v morje
skočila. Jaz sem ji vse natanjko povedal in po-
kazal, ter jo skušal tolažiti.

in meša se potem vse skupaj toliko časa, da se sladkor popolnoma raztopi, na kar se raztoplino z ostalo vodo na tropine zlije, prav dobro pomeša ter štiri do šest dni na miru kipeti pusti. Ako je ob času trgatve prav hladno vreme, toraj voda mrzla, kaže tisto vodo, v kateri se namerava sladkor raztopiti, v kotlu zavreti, da se sladkor v vroči vodi topi in raztoplino v vročem stanu tropinam ter ostali vodi primeša.

Končujemo pa ta članek s ponovitvijo priporočitve skrajne poštenosti. Toraj dolenjski vinarji: poštenost! poštenost! in še enkrat poštenost!

Kaj je novega po avstrijskem cesarstvu?

Državni zbor je sklican na dan 23. septembra. Kako bo sedaj zboroval, se seveda za gotovo še ne more reči. Ministerski predsednik Baden je obljubil, da bo hodil z desnico. Pa ali bo dolgo trajalo sporazumljenje med njim in desnico, je veliko vprašanje. Razne skupine, tvoreče desnico, bodo prišle na dan s svojimi zahtevami. Baden pa — vsaj sedaj še — ne kaže volje, ustreči vsem zahtevam. In tako bo morda kmalu prišlo do — nesporazumljenja. Poglavitna, prva naloga državnega zbora bo, zavreti obstrukcijo nemških liberalcev in tako omogočiti vspešno delovanje v prid ljudstva. Pravijo, da bo zbornica dobila novega predsednika, morda dr. Ebenhocha, odličnega katoličana, znanega že zlasti po šolskem predlogu njegovem.

V Pragi se je vršil shod Čehov iz mest in okrajev, na katerem se je govorilo o narodnostnih

Tolažiti! Je sploh ni tolažbe za bolečino matere!

Drugi dan sem zvedel, da je za več let naprej za vsako potovanje vzela ravno tisto kajuto v najem. Kajuta je bila v lepo kapelico spremenjena, in ko smo prvo pot nastopili, pride z gospo tudi duhovnik na brod; po zunanosti mu je bilo znati, da ni bil naše vere duhovnik. Tiho se je vsedla, kjer še sedaj sedi, na mestu, s katerega se je njena hči vrgla v valove.

Ko smo pa do mesta dospeli, kjer se je lepa žena vsmrtila, dal sem vstaviti parnik, in duhovnik je stopil v polnem ornatu k ladjinemu robu in dal božji blagoslov, mati pa je potopila krasen jekleni venec s srebrnimi cveticami k svojemu otroku. Jeklen pa je bil venec zato, da se je lahko do mrliča pogreznil. Tako gre sedaj že par let, na vsakem potu, in tako bode tudi danes.

Poveljnik vstane ter pogleda na uro: — „v treh urah“ — ter je odšel.

Tri ure pozneje bili smo na krovu, nekoliko

razmerah na Češkem, Moravskem in Slezkem in proti nasilstvu Nemcev. Isti dan so sklicali v Prago socijalno-demokratski poslanci s Češkega svoj shod. Na tem shodu pa niso obsojali krivic, ki se gode Čehom od Nemcev, pač pa dejali, da je ves boj nepotreben. Lepo so govorili za — Nemce.

Kaj je novega po širokem svetu?

Ruski car je bil šel s svojo soprogo med Poljake v Varšavo. Sprejeli so ju veličastno. Morda se vendar jedenkrat poravna stara nasprotja med poljskim in ruskim narodom. Mladi car se sploh kaže bolj naklonjenega Poljakom, kakor njegovi predniki. Lepega sprejema je bil zelo vesel. Na Ruskem bodo vpeljali splošno dolžnost obiskovati šole. Saj bi je bilo treba že davno.

Italijanski kralj je obiskal nemškega cesarja in se vdeležil nemških vojaških vaj. Pri slavnostnih napitnicah se je naglašalo, da je trozveza trdna še vedno.

V Barceloni je anarhist Sampa u ustrelil na policijskega načelnika in ga nevarno ranil. Morilca je hotelo ljudstvo raztrgati. Policija ga je zaprla. Pa tudi od drugod prihajajo za Spanijo žalostna poročila.

*Vstasi na Kubi so si osvojili imenitno mesto. Na otok bo morala Spanija odposlati novih močij.

Piše se nam:

* Iz Adlešič. Dne 8. septembra na Male maše dan po službi božji je predaval okr. živinozdravnik gosp. Pavlin v tukajšnji šoli o živinoreji. Najprvo je govoril o prašičji kugi, o njenem začetku, razvitku in nasledkih. Dalje je poučeval o reji goveje živine in o boleznih

oddaljeni od gospe, ki je še vedno mirno sedela, pogreznjena v svojih neizmerjnih bolečinah. Parnik je letel kot ptica pod nebom. Naenkrat se sliši žvižganje. Stroj puha in stoka — in velikanski parnik obstane mirno na vodi.

Tedaj odprejo se kajutina vrata; njena vnanost je bila s črnimi preprogami preoblečena in z voščenimi svečami razsvetljena. Duhovnik stopi iz nje v polnem ornatu, in eden mornarjev mu je sledil, noseč težek jekleni venec, olepšan s krasnimi srebrnimi cveticami.

Vsi, tudi mornarji, so se odkrili, duhovnik moli kratko molitvico, in podeli božji blagoslov . . . S tresočimi rokami prime mati venec in ga spusti v šumeče valove.

Spet se sliši žvižganje.

„S polno močjo naprej!“ zadoni poveljnikov glas. — Naenkrat močno stokanje in ropotanje stroja, neko tresenje skozi celo ladjo, in peljali smo se dalje . . . proti domovini . . .

J. G., sedaj v Afriki.

ter domačih zdravilih kot prvo pomoč v sili. Vse kar smo slišali bilo je zanimivo in hvale vredno. Možakov se je zbralo krog 200 in marsikateri je natezal ušesa ter komaj čakal, kedaj bode gospod živino-zdravnik začel razlagati, kako se presiči tihotapijo čez sedaj plitvo Kolpo, brez da bi oni trije „fantje“ v Podbrežji kaj o tem slutili. *

Še nekaj. Cesta od Črnomlja do Adlešič je v takem stanju, kot ona v 15. stoletju. Kdor je temu kriv, naj se na prsa trka, a ne trikrat, ampak večkrat. Vodo morajo naše ženske od Kolpe po takih potih nositi, katerih bi se še koza vstrašila.

Tu je župnijski in občinski urad, c. kr. žandarmerijska postaja, grajsko oskrbništvó, šolsko vodstvo, koliko pride pisem in denarja iz Amerike in od drugod, a za vse to imamo „nabiralnico“ pošto, ki trikrat na teden odnaša in prinaša. Ni čuda, da dremljemo in smo najmanj za 150 let za našimi sorojaki črnimi Kranjci. Pa kaj bi se jadir, saj vse nič ne pomaga.

Z Bogom!

Domače vesti.

(Imenovanje.) Mesto Črnomelj imenovalo je gosp. dež. predsednika barona Hein-a in dvornega svetovalca gosp. Šuklje-ja svojim častnim občanom.

(Čast. g. Rev. F. S. Šušteršič) v Jollietu (Unitet Staates, of America), bivši kapelan v Smartnem pri Litiji, je te dni prišel na Kranjsko ter po Dolenjskem potovaje, obiskal tudi tukajšno božjepotno cerkev Zaplaz in v dan po Malem Šmarnu ondi maševal. Spremljali ste ga dve njegovi sestri.

(Novi škofje.) V. č. gosp. dr. Anton Jeglič, generalvikarij v Sarajevu, bil je minolo nedeljo ondodnim škofom posvečen. G. dr. Jeglič, rodóm Kranjec, študiral je sv. pismo na Dunaju; po dovršenih študijah bil je podvodja v ljubljanskem semenišču, leta 1882 pa je bil od presvitlega cesarja imenovan kanonikom na novo ustanovljenem kapitelju v Sarajevu. — 21. t. m. pa bo škofom posvečen župnik v Št. Paulu, preč. gosp. Jakob Trobec, rojen v Polhovem Gradcu blizu Ljubljane. Ta gospod je šel svoj čas s pokojnim misijonarjem Pircem kakor bogoslovec v Ameriko. To je četrti ameriški škof iz Kranjskega.

(† Viljelmína Pec), voditeljica novomeške dekliške šole umrla je 11. t. m. po dolgem bolehanju. Delovala je 25 let z uzorno pridnostjo do zadnjih dnij. Bila je kaj radodarnih rok, sama pa živela do skrajnosti skromno. — Lep dokaz ljubezni in hvaležnosti bil je njen pogreb, kterega se je vse odlično prebivalstvo udeležilo; nje mlajše in odrasle učenke pa so v primernih lepih oblekah poklonjene vence nosile, svečile itd. Ker je bila pokojna brez svojih domačih v mestu, so kaj pa da, priredile vse tako lepo in primerno gospe hišne sosedinje in gg. součiteljice, kterim vsa čast, blagi pokojni pa častni spomin.

*(Most čez Krko) so pričeli delati v toliko, da na mestni strani hiše podirajo in drugo potrebno pripravljajo.

(Bolnišnica Usmilj. bratov v Kandiji) sprejela je meseca avgusta 76 bolnikov, koncem julija jih je ostalo v oskrbi še 29, skupaj 105; od teh se jih je ozdravilo 52, zboljšalo 18, 1 je bil neozdravljen izpuščen, 3 so umrli in v oskrbovanju ostalo jih je še 31.

(Konjska dirka v Št. Jerneju) napovedana na 12. t. m., se radi silno slabega vremena ni vršila.

(Premembe pri sodnijah) Sodnijska tajnika gg. Albin Smola in Tomo Einspieler imenovana sta sodnim svetovalcem za Novo mesto; isto tako sodnik iz Loža gosp. Anton Levec, tudi za Novo mesto. Sodnijskim svetovalcem so imenovani ter ostanejo na svojih mestih gg.: Alojz Gregorin v Krškem, Anton Klobučar v Trebnjem in Ivan Nedog v Cirknici. Dalje so imenovani sodnijskim tajnikom gg.: Vajkhard Gandini iz Kostanjevice za Ljubljano, Maks vitez Langer iz Radeč za Celje, dr. Schäftle iz Kočevja za Celje, dr. Edvard Volčič za Novo mesto, Karol Mulej iz Vrhnike za Novo mesto, Blaž Dolinšek iz Ribnice za Novo mesto, Karol Grebenc iz Kostanjevice za Celje. Prestavljen je g. sodnik Höffern-Saalfeld iz Črnomlja v Kočevje. Sodnikom pa so imenovani gg.: Julij Bučar iz Črnomlja za Črnomelj, Aleksander Ravnikar iz Logatca za Lož, Doležalek iz Novoga mesta za Kostanjevico, Makso Vidic iz Ribnice za Gornji Grad, Anton Rosina iz Radeč za Radeče. Prestavljen je drž. pravd. namestnik g. dr. Travner iz Novoga mesta v Ljubljano, na kterega mesto pride g. Alojz Kessler iz Krškega.

(Slav. dež. odbor) daroval je za zidanje šole v Orehovcu Št. Jernejske fare 500 gld., za kar se krajni šol. svét v Orehovcu tem potom toplo zahvaljuje.

(Volitev) volilnih mož za pridobninsko komisijo vršila se bo za novomeški davčni okraj v torek dne 21. za III. razred in v sredo dne 22. septembra za IV. razred. Za III. razred bo voliti 4 volilne može, za IV. razred pa 26 volilnih mož. Težko se bo zediniti za toliko število mož tik pred volitvijo. Torej bi bilo znabiti umestno, da se zbero poprej k pogovoru. Volilni listki leže na ogled od 17. septembra pri c. kr. okr. glavarstvu, potem pa v novomeški občinski pisarni. V nedeljo ob 11. uri zjutraj bila bi občinska dvorana dostopna in želeti je, da se za III. volilni razred volilci v obilnem številu snidejo. Se bo že kdo našel, ki bo pogovor vodil. Volilci IV. volilnega razreda, kterih je silno veliko, naj bi se pa eno uro pred volitvijo zbrali, da določijo, kterih 26 mož hočejo voliti; sicer se bodo glasovi cepili in zopetne volitve bo treba.

(Vabilo k besedi,) katero prirede novomeški akademiki v korist podpornima društvoma za slov. visokošolce na Dunaji in v Gradcu v Novem mestu dné 18. septembra 1897, v prostorih „Nar. doma“. Začetek ob 8. uri zvečer. Vstopnina: sedež 60 kr.; vstopnica za stoječe 30 kr., za dijake 20 kr. Sedeži se prodajajo dné 16., 17. in 18. septembra od 11. do 12. ure dopoldne v Citalnici in zvečer pri blagajni. Gledé na namen se preplačila hvaležno sprejemajo. Program obsega jako zanimiv koncert, gledališka igra: „Narobé ideal“ in ples.

*(Prošnja.) V imenu podpornega društva za slov. visokošolce na Dunaji, drznem se prositi dotične p. n. gospe, ki so do letos potom subskripcijske pole imenovano društvo podpirali, da blagohotno naklonijo svoje doneske o priliki „besede“ novomeških akademikov, ker se letos baš z ozirom na veselico ne boče v posebe nadlegovalo.

Novo mesto, dné 10. kimovca 1897.

iur. Metod Dolénc.

(Opravništvo „Dol. Nov.“) prejelo je za po toči poškodovane od nadsodnijskega svetovalca g. Dr. Vojska 2 gld. Naj bi še drugi sledili!

(Gimnazijsko poslopje,) ktero so v Kranju na lastne stroške meščanov zgradili in ki je posebno lepo, blagoslovili bodo v soboto 18. septembra z veliko slovesnostjo.

(Naznanilo.) Na novomeški gimnaziji se prične šolsko leto 18. septembra s slovesno službo božjo na čast sv. Duhu. — Učenci, ki želé vstopiti v I. razred, morajo se v spremstvu svojih starišev ali njih odgovornih zastopnikov 16. septembra oglasiti pri gimnazijskem ravnateljstvu ter s seboj prinesiti krstni list in obiskovalno spričevalo (šolsko naznanilo). Sprejemni izpit se vrši 17. septembra. — V ostale razrede (II.—VIII.) se bodo vpisovali učenci 16. in 17. septembra. — Na novo vstopivši učenci plačajo po 3 gld. 10 kr., drugi po 1 gld. takse.

C. kr. gimnazijsko ravnateljstvo v Novem mestu,
1. septembra 1897.

(Gledé „besede“ novomeških akademikov) opozarjamo, da so se vabila vže razposlala; ako bi kedo po pomoti vabila ne dobil, blagovoli naj se prijavi odboru nov. akademikov. Vdeležence izven Novega mesta pa prosimo, da si vže naprej zagotové — morebiti pismeno — sedeže, da se pride v okom različnim neprilikam, ker bode vdeležba gotovo res mnogobrojna.

(„Slovensko pevsko društvo v Ptujih“) uljudno naznanja vsem čast. gg. poverjenikom, p. n. društvenikom in slav. slovenskemu občinstvu, da za tekoče leto 1897 odpade nameravana velika pevška slavnost zaradi mnogih narodnih slavnostij, ki so se tako slovesno in častno vršile po spodnjem Stajerskem, in v oči gled prepotrebnege vseslovenskega shoda, ki ga ravnokar snujejo in oklicujejo prvi slovenski rodoljubi na 14. septembra t. l. v belo Ljubljano. — Redni veliki zbor pa se skliče v sredini meseca oktobra t. l. v Ptujih.

(Družba sv. Mohorja) ima letos 71.540 udov. Žal, da je letos nazadovalo, in to za 3.687, vendar je pa nad 70 tisoč udov še zmirom častna mnogoštevila armada. S ponosom se oziramo na tako ogromno število Slovencev, ki hočejo z dobrim berilom bistriti um, blažiti srce, ki se hočemo ob lepih knjigah in zlatih naukih, ktere ponujajo, navduševati in ogrevati za vero, dom in cesarja. Vzrok skrčenja števila udov je kajpada slabo gmotno stanje našega ljudstva, slaba letina in razne druge uime, ki tarejo našega kmetovalca. V mnogih župnijah je število udov bilo že prej tako visoko, da se je le težko moglo vzdržati na svoji visočini in ni čuda, da je padlo. Mnogo pa je še vedno župnij, v kterih bi število udov lahko moglo še zelo napredovati, da bi le bilo več zanimanja za dobro stvar. Upamo, da se take župnije vendar enkrat vzdrāmijo ter tekmujejo s svojimi sestrami! Ob jednem pa moramo biti posebno uverjeni, da družba še nikakor ni prekoračila svojega vrhunca, kakor se bodo morda veselili nasprotniki. Padlo je število udov, a to sme biti le za hip. Zastaviti moramo vse svoje sile, delati morajo na to vsi radoljubi, da družba v prihodnje zopet napreduje, da je ne bo slovenske palače po naših prvostolnicah, ne slovenskega doma po naših mestih in trgih, ne slovenske kmetske hiše in ne kočé na zadnji naši planini brez Mohorjevih knjig. V to pomozi Bog, za to deluj slovenska požrtvovalnost in neutrudni, prezaslužni poverjeniki naše družbe!

(Zbirka domačih zdravil,) ktero knjigo že vsi dobro poznamo, izišla je ravno sedaj v tretjem pomnoženem natisu v zalogi Drag. Hribarjeve tiskarne v Celji ter velja 50 kr., po pošti 55 kr. Dobiva se po vseh bukvarnah.

(Vihar) je razsajal pretečeno nedeljo v Trstu, posebno popoldne je divjal s tako silo, da je mnogo škode napravil na fužinah Kranjske družbe v Servoli.

Razne vesti.

* (Vinska trgovina na Laškem) je bila letos vsled lanske dobre letine kaj živahna. V prvi polovici letošnjega leta so izpeljali 1,047.879 hektolitrov vina, in sicer v Avstrijo in Ogrsko 597.796, v južno Ameriko 129.333, v Švico 130.949 in v Nemčijo pa 50.761 hektolitrov. Tega vina se je izvozilo čez Reko 408.904 hektolitrov, čez Trst pa 183.902 hektolitrov. Ker tudi letos po Italjanskem vinska letina dobro kaže, se ga bode v prihodnje še več po svetu izvozavalo.

Kmečki punt v Novem mestu.

V papirjih iz zapuščine Franc Skole, stavbenega uradnika v Novem mestu, se nahaja slednji spis:

Bilo je pondeljek 16. oktobra 1809; v mestu bil je navadni tržni dan. Da bi se razvedril, podam se s puško na rami v grajski vrt, da bi v dolgem bukovem drevoredu kakega ptiča zasačil; bil sem namreč takrat grajski oskrbnik na Grmu. Slišal sem zdaj pa zdaj posamni strel, mislil sem pa, da me daljšava moti in da najbrže slišim udarce od sekire, ker sem bil ravno prej ukazal dvema hlapcema, na grajskem dvorišču drva cepiti. Grem toraj s puško dalje, in ugledavši prepelico, plazim se z napeto puško za-njo. — Bum! pok iz topa, kaj če to? — Zgubivši prepelico izpred očíj, odstavim petelin na puški ter hitim ob vrtnem zidu, misleč, da je kak višji oficir prišel v mesto, kterege s topi pozdravljajo. — Vedno odločneje slišim puške pokati in zopet topov strel; za Boga, kaj je to? —

Letim na vso moč, in konečno zlezem na vrtni zid, od koder se je po vsem mestu videlo. Grozni šum glasov ljudstva ter strel iz pušk in topov me silno prestraši. Nisem imel obstanka, moral sem bližje, da vidim kaj se godi, ker nisem o ničemur nič vedel. Bil sem kmalu zunaj vrta. Tu srečam nekaj kmetov, ki so vsi zbegani svoje voliče gnali, ter jih prašam, kaj hoče ta šum in streljanje po mestu. Ne reče mi pa nihče drugega, kakor „škrice“ in me nekako sumljivo ogledujejo. Letim koj po celem čez njive, da bi bližje mestu prišel, ker videl sem od daleč, da ljudje vsi zbegani proti kapiteljskemu marofu hité. Letim dalje, kar slišim dva poka in krogle blizo mene zažvižgati. Vraga, to gre meni mar! Hkrati ugledam nekaj vojakov za kozolcem, od koder so krogle priletele. Brez da bi na svojo puško mislil, s katero bi jim bil tudi lahko s svinčenim prahom odzdravil, sem se obrnil ter šel priklonjen in po mogočosti za mejami, da bi še tretji krogli odšel. Tako sem prišel srečno domov. V grad dospevši, gledam in kličem po hlapcih, toda ni ga nijednega. Konečno se prikaže dekla, ktero poprašujem po hlapcih. Odgovori mi, da so šli vsi z nekterimi kmeti v mesto, oboroženi z gnojnimi vilami, da bodo tam vse škrice pobili in sami gospodarili. Zopet nekaj novega, si mislim, ter me je ta tuja znajdba do kosti pretresla. To razgrajanje trajalo je do 19. (menda prihodnjega meseca,) ko je bil dunajski mir razglašen.

Tristo let je nekako, odkar smo krompir dobili iz Amerike, ki nam je zdaj glavni živež. Sprejeli smo torej v list staro pesem od krompirja, nahajajočo se na prihodnji strani, ktero nam je prijatelj našega lista poslal, ki jo je na Gorenjskem našel, za 300letni spomin.

Natisnjena je nepremenjeno, kakor so naši predniki govorili.

Pesem od podzemeljskih jabuk.

En nov gostač je pèrsu v Krajn,
Časti jèn hvale vreden,
Pred nekaj lejtmi tukaj zajn,
Nej vejdu skor nobeden;
Vikši so ga perporočvali,
Deb ga s častjo gor uzeli,
En dober mož je, smo spoznali
De smo ga vsi veseli.

Gospud Krumpir je ta gostač,
Dost dobriga je sturu,
Tu spriča gospud, kmet, berač
Lakote je pomuru.
On je dosti jezar ludem
Čeva, trebuh razširu,
Tud dosti kašt jèn skrinj per tem
Je s žitam namiru.

On je po cel deželi zdej,
Na jerperge nastavljen,
Zuper sovražnika vselej,
Je on na boj napravljen.
Če je žitu in mesu dragu,
Lakoto proč odžene,
Ab, ku bi kdu izreč mogu
Na kulk viž da življenje.

En pošten mož je ta gostač,
Gospôd na mizo hodi,
Ja ona ga naprav dergač
Ga bolj žlahtno oblodi;
Tu raunu je zajn ena čast,
K mu po pravici sliši,
On zadobi skuz tu oblast
Perstopit k vsaki hiši.

Gradnik ga rad u solati jej,
Al' sparienga v kozici,
Nekteri tudi to povej,
De dober je v potici.
On bo večkrat mešan u testu,
Tudi per ognju palen
Dobro diši, jèn bo zatu
Od pametnih pohvalen.

Kmet ga prav žlahtnu ne naprav,
Rad iz njega žganjce kuha,
Med zele jèn repo ga stav,
In stem peršpara kruha.
V oblic je dober, prav berač,
Tud lakot preč odpele,
Če ga nej moč naprav dergač,
Ker nej moke, zabele.

Ne deb na dosti viž samu
Biv za špižo človeku,
On je tudi raztrganemu
Dav gvant, je ga obleku.
Dosti pridelku kmet proda,
Ktire krumpir peršpara,
In za žlahtne gvante da,
Ker prej nej mu denara.

Ženske z njega štirko sturé,
Inu nih mreže kerpcajo,
De jem na glav trdu stoje
Kadar prijatlje imajo.
Popisati mogoče nej,
Dobrot tega gostača,
Kdur ga ne hval, ta vrejden nej
De se u Krajni obrača.

Loterijske številke.

Gradec	4. septembra	24	30	76	42	83
Trst	11. „	44	10	71	88	86

ZAHVALA.

Za mnogobrojne dokaze blagega sočutja mej boleznijo in obilo udeležbo pri pogrebu mojega iskreno ljubljenege soproga, gospoda

Avgust Kulovic-a,

praktičnega zdravnika,

čutim se dolžno, vsem prijateljem in znancem od blizu in daleč najtoplejšo zahvalo izreči. Posebno se še zahvaljujem preč. duhovščini od tukaj in iz okolice, kakor tudi v zdravilišču bivajočim gospodom, in to še posebno preč. gospodoma župnikoma Golobiču in Babniku. Dalje veleblag. gosp. c. kr. okr. glavarju vitezu Vestenecku; načelniku kranjskih gasilnih društev gosp. Doberletu; tukajšnji požarni brambi za obilno udeležbo in poklonjeni krasni venec; gospodom pevcem za ginjaivo petje ter vsem spoštovanim Topličanom in okoličanom najiskreneje zahvalo. (212)

Toplice, dné 5. septembra 1897.

Josipina Kulovic.

Tri bike švicke pasme proda' za polovico vrednostne cene, proti istim pogoji, kakor jih veleslavni deželni odbor, oddaja (209)

vodstvo dež. vin., sad. in poljed. šole na Grmu.

Čvrstega učenca za prodajalnico, ki je dobro dovršil vsaj ljudsko šolo, išče Jan. Derganc, trgovec v Semiču št. 77. Prodaja se železo, usnje in špecerija. (188-3)

Mlin s štirimi tečaji in stopami, šestimi sobami, kuhinjo, kletjo, dvema hlevoma za živino in štirimi hlevi za svinje, njiva, obsejana z deteljo, prav pri hiši, kakor tudi velik lep vrt zasajen s sadnim drevjem. Vse je v dobrem stanu ter se proda vsled odpotovanja lastnice v Ameriko za možem. — Več pové lastnica Franciška Vovk v Kandiji št. 28 pri Novem mestu (pošta Novo mesto). (195-3)

Učenec sprejme se takoj v prodajalno s špecijskim blagom in železnino; isti mora imeti vsaj ljudsko šolo. Adolf Gustin, Novo mesto.

Gozdni čuvaj sprejme se takoj pri gozdarskem uradu kneza Auersperga v Soteski, pošta Dvor. Prositelji za to službo imajo vložiti do 3. oktobra prepis svojih spričeval o poštem vedenji, o zdravji in o dosedanjem opravlilu ter krstni list pri zgorej imenovanem uradu. (217-1)

Ker se nisem mogel ob času mojega odhoda iz Novega mesta osebno posloviti, toraj kličem tem potom vsem mojim prijateljem in znancem srčni: „Z Bogom!“

V Senožečah, dné 12. septembra 1897.

Ivan Kuntarič,
deželni dacar.

Št. 9750.

Razglas.

Deželni odbor kranjski bo oddal letos jeseni iz deželne trtnice v Ljubljani

več tisoč cepljenih ameriških trt

in sicer za bela vina: kraljevina, rudeči španjol, geranja, moslavina, plavec in beli burgundec; za črna vina: modra frankinja in žametasta črnina (modri Bolonjec).

Trte cepljenke oddajale se bodo sto kosov po osem goldinarjev. Revnejšim vinogradarjem, ki izkažejo s spričevalom, podpisanim od županstva in župnega urada, da so podpore potrebni, oddajale se bodo cepljenke po nižani ceni 4 gl. za sto kosov.

Vinogradarji, kateri želé kupiti te cepljenke, naj se zglasé pri svojih županstvih najpozneje

do 20. septembra t. l.,

ter naj navedejo, koliko trt in katere vrste jih želé dobiti.

Županstva pa naj potem vse jim došle take prošnje predložé deželnemu odboru najpozneje do 30. septembra t. l., ker se na pozneje došle prošnje ne bodo oziralo. Vse take prošnje so koleka proste.

Od deželnega odbora kranjskega v Ljubljani,
dné 24. avgusta 1897. (204—2)

P. T.

Opozarjam posestnike zemljišč in trgovce z lesom, da bom

meseca septembra tega leta prodajal na drobno svojo hosto

imenovano „Derganjski boršt“ ležečo mej Toplicam, Podljubnom, Valtovasjo, Jurkovasjo ter Praprečam. Iste je nad 400 oralov in se zdaj parcelira po jednom oralu.

Pogoji prodaje se bodo v dnevih prodaje naznačili in ti dnevi so začetkoma septembra t. l.

V Breitenau-u, dné 14. avgusta 1897.

(186—3)

Adolf grof Thurn.

Gornjo suknjo (Überzieher) je nekdo nevedé odnesel. Naj jo blagovoli pri Štemburju oddati.

Male orglje s petimi spremeni

in

dva klavirja,

dobro ohranjena, sta po ceni na prodaj pri J. Pugeljnu v Novem mestu h. št. 82. (198—2)

Žagar. Na žagi z železnimi kolesi in cirkularnim rezom, — pri kateri so tudi stope, — sprejme se žagar, 30—40 let star, zdrav in krepak, ki se zamore izkazati z dobrimi spričevali in je zmožen čitanja in pisanja, pijančevanju ne sme biti udan. Samci imajo sprednost. Sprejemne pogoje pové gosp. Emanuvel Tomšič v Trebnjem in tega soproga. (213)

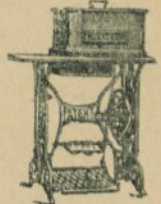
Dva krojaška pomočnika

sprejme takoj Franc Štrumbl v Valti vasi pri Straži.

Tovarniška zaloga
šivalnih strojev in biciklov.

IVAN JAK,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 13.

Ceniki na zahtevanje brezplačno in franko.

Zastopnik za Metliko in okolico:

Friderik Skušek v Metliki. (131—7)

Posestvo na prodaj!

Na sedanji mitnici (šrangí) ob veliki cesti v Mirnopeč (pri Štulatú) na prodaj je takoj hiša, kjer je tudi gostilna, z vsemi gospodarskimi poslopji, šranga, njive za 16 mernikov posetve, gojzd, travnik in pašnik. — Več se izve pri lastniku ravno tam. (199—2)

Matija Žagar, Jablan, pošta Mirnapeč.

Deklica, ki je že šolo dostala, pa je še pre-majhna za težja dela, dobila bi v Krajčevi tiskarni v Novem mestu primerno opravilo. Zaradi hrane in stanovanja bi morala biti iz mesta ali Kandije.

Deset let obstoječo prodajalno v Kandiji bom od sedaj naprej ob nedeljah in praznikih zaprto imel; toraj prosim, da me slavno občinstvo blagovoli druge dneve počastiti. — V zalogi imam zraven špecerijskega blaga, usnje iz različnih tovaren, dobre trpežne podplate in vsake vrste blago za čevljarje. Spoštovanjem F. Krajec v Kandiji.

Hiša na prodaj, pri cesti v Šmihel in spadajoča v Smihel, novo zidana, krita z opeko, z dvema sobama, vežo, kletjo kravjim in prešičjim hlevom, ter pripravna tudi za gostilno, zraven tega spadajoče njive za 10 mernikov posetve in hoste. — Več o tem pové iz prijaznosti vredništvo „Dol. Novic“. (203—2)

Kdo pije

Kathreiner-**Kneippovo sladno kavo?****Vsak**

kdor žubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

Singerjevi šivalni stroji

 so nepreklicno najbolji!

Isti dobivali se bodo od sedaj naprej po tovarniški ceni pri

Jos. Medvedu preje Jan. Surz
v Novem mestu.

Ob enem pa tudi naznanjam, da sem svojo prodajalno že z novim blagom založil in si bodem prizadeval, vsacega z najboljšim postreči.

Proseč zaupanja, se priporočam

s spoštovanjem

(206—2)

Jos. Medved,

preje Jan. Surz. Novo mesto.

Deček, kateri ima veselje do pekovskega obrta in je 15—16 let star ter lepega vedenja, sprejme se takoj v poduk. — Kje pové vredništvo tega lista. (143—4)

Prodajalnico z eno sobo, kuhinjo in dvema kleti, proda po najnižji ceni, ali v najem odda na tri leta. Nahaja se na prav lepem prostoru pri farni cerkvi poleg šole. — Več pove lastnik Anton Hönigsman v Semiču št. 31. (189—2)

Majhno posestvo na prodaj

na Vrhu fare Šmihelske, obstoječe iz hiše in gospodarskega poslopja. Cena pod 2000 gl. — Več se izvé pri Janez Šmajdek-u, Vrh št. 7., pošta Novo mesto.

Prva izdelovalnica peči

bratov Appel

v Kandiji pri Novem mestu

priporoča

prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu svojo bogato zalogo raznovrstnih proti ognju trpežnih

lončenih peči

(88—11) in

štedilnih ognjišč,

kakor tudi

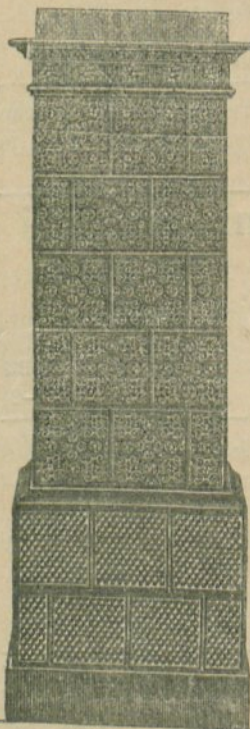
kopališč

z emailiranimi kahelcami.

Postavljanje se vestno, točno in po nizki ceni izvršuje.

Za dobro blago se jamči.

Vse blago se oddaja po kaj mogoče nizkih cenah, ter po dogovoru tudi na obroke.

Jedino pravi BALSAM

(Tinctura balsamica)

iz lekarne pri „angelju varhu“ in tovarne farmacevtičnih preparatov

A. Thierry-ja v Pregradi

pri Rogatec-Slatini.

Preskušen in potrjen od zdravstvenih oblastev.

V svrhu varnosti občinstva pred ničvrednimi ponarejanji nosim od sedaj nadalje to-le oblastveno registrovano varstveno znamko.

uteši prsne in plučne bolesi, želodčen krč itd. ter je uporabno notranje in zunanje. V znak pristnosti je zaprta vsaka steklenica s srebrno kapico, v katero je vtisnjena moja tvrdka Adolf Thierry, lekarna pri „angelju varhu“. Vsak balzam, ki ne nosi zgoraj stoječe zeleno tiskane varstvene znamke, naj se odkloni kot čim ceneje tem nič vredneje ponaredbo. Pazi naj se toraj vedno natančno na zeleno varstveno znamko, kakor zgoraj! Ponarejalce in posnemovalce mojega jedino pravega balzama, kakor tudi prekupce nič vrednih ponarejenih, občinstvo varajočih drugih balzamov, zasledujem najstrožje sodnijskim potom na podlagi zakona o varstvenih znakah. Kjer se ne nahaja zaloga mojega balzama, naj se naroči direktno in naslovi: Na angelja varha lekarno A. Thierryja v Pregradi pri Rogatec-Slatini. 12 malih ali 6 dvojnih steklenic stane franko do vsake avstro-ogrske poštne postaje 4 krone, v Bosno in Hercegovino 12 malih ali 6 dvojnih steklenic 4 krone 60 vinarjev. Manj kot 12 majhnih ali 6 dvojnih steklenic se ne razpošilja. Razpošilja se samo proti predplačilu ali poštne povzetju.

Pazi naj se vedno natančno na zgorajšnje zeleno varstveno znamko, katero mora nositi v znak pristnosti vsaka steklenica. (139—6)

Adolf Thierry, lekarnar

v Pregradi pri Rogatec-Slatini.